

"Η ζωή της πατρίδας" 11/10/1969

Ο Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ Η ΚΡΗΤΗ ΚΑΙ ΟΙ ΚΡΗΤΙΚΟΙ

ΠΩΣ ΕΒΛΕΠΕ ΤΗΝ
ΠΑΤΡΙΔΑ ΤΟΥ ΚΑΙ
ΤΟΥΣ ΠΑΤΡΙΩΤΕΣ ΤΟΥ

Γεννήθηκα στην Κρήτη, στο νησί όπου πραγματοποιήθηκε μια σύνθεση της Ελλάδας και της Ασίας. Ο Όμηρος μου δεν είναι ούτε Έλληνας, ούτε Βάρβαρος, αλλά και τα δυο μαζί: Είναι Κρητικός!

= Τριών λογίων είναι οι άνθρωποι: Αυτοί που τρών τ' άβγα χωρίς τσόφλι, αυτοί που τὰ τρών σύφλουδα, κι' αυτοί που, αφού τὰ φάν σύφλουδα, τρώνε και τὸ τσουκάλι όπου τὰ χανέ μέσα βρασμένα. Τους στερνούς αυτούς ανθρώπους, τους λένε Κρητικούς!

= "Όσο υπάρχει άρσενικό και ένα θηλυκό, δεν πεθαίνει η Κρήτη!

= "Η Κρήτη δέ θέλει νοικοκυραίους, θέλει κουζουλούς. Αυτοί οι κουζουλοί την κάνουν άθάνατη.

= Οι Κρητικοί αγαπούν παράφορα

Ντυμένος τὸ χακί, ἐθελοντῆς στὸ μέτωπο (Βαλκανικὸς πόλεμος 1912—13) ὁ Καζαντζάκης ἐπέπρωτο νὰ γράψῃ, μετὰ ἀπὸ 40 χρόνια με πίκρα: «Μὲ βρίζουν ἀνήθικο προδότη. Ἀθάνατοι Ἕλληνες: Ὄλη μου τὴν ζωὴ τὴν θυσιάσα γιὰ τὴν πνευματικὴ Ἑλλάδα».

τὴ ζωὴ καὶ συνάμα ποτὲ δὲ φοβοῦνται τὸ θάνατο.

= Ὑπάρχει στὴν Κρήτη κάποια φλόγα ἄς τὴν ποῦμε ψυχὴ — κάτι πιὸ πάνω ἀπ' τὴν ψυχὴ κι' ἀπ' τὸ θάνατο, ποὺ εἶναι δύσκολο νὰ τὸ ὀρίσεις. Ὑπάρχει αὐτὴ ἡ περηφάνεια, τὸ πείσμα, ἡ παλληκαριά, ἡ ἀψηφισιά, καὶ μαζί κάτι ἄλλο, ἀνέκφραστο κι' ἀστάθμητο ποὺ σὲ κάνει νὰ χαίρεσαι ποὺ εἶσαι ἄνθρωπος.

= Κρητικὸς εἶσαι; Ξέρεις τί εὐθύνη μεγάλη εἶναι τούτη; Ξέρεις τί περηφάνεια γιομίζει τὰ στήθια μας; Θεῖο δῶρο κείνος ὁ τόπος. Εἶναι θεῖο δῶρο νᾶσαι Κρητικὸς. Τὸ ξέρεις;

= Ἡ Κρήτη ἔχει ἀληθινὰ κάτι τὸ πανάρχαιο, τ' ἅγιο, τὸ πικραμένο καὶ περήφανο, ποὺ ἔχουν οἱ χαροκαμένες μάνες ποὺ γέννησαν παληκάρια. Ἐχει τόσο πολὺ πολεμήσει κι' ὑποφέρει ἡ γῆς ἐτούτη, ἔχει τόσο πολὺ συνηθίσει τὸν θάνατο, ποὺ τὸν ξεφοβήθηκε πιά καὶ μπορεῖ νὰ γελάει καὶ νὰ παίξει μαζί του.

= Δὲν μπορεῖ μαθῆς τὸ κορμί ὅσο καὶ νᾶσαι δυνατό, νὰ σηκώσει τὴν ψυχὴ τοῦ Κρητικοῦ, δὲν μπορεῖ...

= Νὰ μᾶς ξεπεράσεις ὅλους ἔγγονέ. Ἐμεῖς οἱ Κρητικοί, πρέπει νὰ τὸ ξέρεις, δὲν ἤμαστε σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ἔχουμε διπλὴ δουλειά: Στὸν ἀποδέλοιπο κόσμο εἶσαι βοσκός; δὲν ἔχεις τὸ νοῦ σου παρὰ στὰ πρόβατά σου. Εἶσαι ζευγᾶς; στὰ βόδια σου, στὴ βροχὴ, στὰ σπαρμένα εἶσαι ἔμπορος; στίς πραγμάτιες. Μὰ ὁ Κρητικὸς ἔχει τὸ νοῦ του καὶ στὴν Κρήτη!

= Κρητικοί εἶναι, γι' αὐτὸ γεννήθηκαν, νὰ σκοτωθοῦν γιὰ τὴν Κρήτη.

= Οἱ Τούρκοι κυνηγοῦσαν ἕνα Λιάπη ποὺ ἦταν κρυμμένος στὸ σπίτι μιᾶς γρηᾶς Κρητικιάς. Ἀφοῦ τὴ βασάνισαν πολὺ γιὰ νὰ τοὺς τὸν φανερώσει τῆς εἶπαν πῶς ἂν δὲν τὸ κάνει θὰ σφάξουν τὸ γυιὸ τῆς, κι' ἔτσι ἔγινε. Ὅταν ὕστερα τὴ ρωτοῦσαν γιὰτί τόκαμε, ἡ γρηᾶ Κουμπελίνα ἀπαντοῦσε: — Τόκαμα γιὰτί κάτεχα πῶς πέρα σ' ἕνα χωριὸ τῆς Ρούμελης, εἶχε κι' ὁ Λιάπης αὐτὸς μάννα καὶ κατέχω τί θὰ πεί πόνος μάννας!

= Ὄλη εἶναι ἡ θάλασσα ἀργαλειὸς κι' ἡ Κρήτη κάθεται κι' ὑφαίνει χαρὰ στὰ ἀδέρφια, ποὺ ἀξιωθοῦν στὸ πέλαο νὰ τὴ δοῦνε. Ἄν εἶναι μαρτζάρης ξεπετᾶς, ἂν εἶσαι ὄκνός θεριέβεις κι' ἂν πέσαν συφορές ἀπάνω σου, ξεφεγγαρίζει ὁ νοῦς σου.

= Θέλω νὰ πεθάνω στὴν Κρήτη. Εἶναι ἡ γῆ μου. Ἐκεῖ στὸ Κάστρο. Κι' ἂν δὲν προφτάσω νὰ πεθάνω ἐκεῖ, ἐκεῖ ἤθελα νὰ μὲ θάφουνε. Τὸ χῶμα τῆς Κρήτης ἔφτιασε τὸ αἷμα μου, αὐτὸ θέλω καὶ νὰ τὸ πιῆ.

Ν. ΚΑΖΑΝΤΖΑΚΗΣ